

ESTER

Ha' hune' te' hum ti' ch'alni yib'anhiloj hune' ya' q'opoh israelita Ester sb'ih, kaw k'ulch'an yilot. Hat xuh sunil tzetet ti' b'ay hune' skonhob'al Susa k'ul yekoj speyab'il, yet Persa, b'ay spalacio ya' rey Asuero, ha'tik'apax ya' Jerjes.

Ayayoj yib'anh hune' te' hum ti' tzet xuh yanikoj ya' rey, ya' Ester reinahil shelb'alaj ya' reina Vasti. Aypaxayoj sat te', yib'anhiloj hune' naj winaj smunlawom ya' rey Amán sb'ih, kaw ay yelapnojal yeyi, sunil mak ch'ay jahnoj tet naj, yenemigo heb' ya' judío yeh naj. Xoché naj stanhtze'kaniloj heb' ya' judío tu' yul sunil konhob'. Xoché naj pajnoj yinh hune' ya' judío Mardoqueo sb'ih, haxkam mach ch'ay jahnoj ya' tet naj. Yaja' xal ya' Mardoqueo tu' tet ya' Ester tzet choche naj yub' yinh heb' ya' judío, haktu' xuh yanikoj ya' Ester tu' sq'inal yinh kamikal, xtoh ya' yinh sat ya' rey, yuh skolni ya' skonhob'. Yib'anhxa naj Amán tu' x'ayk'ay hej stx'ojal xoché yub' yinh heb' ya' judío. Xhtanhk'okanoj te' hum ti' yalni yib'anhiloj tzet xuh yi'wakanoj heb' ya' judío yinh yenemigo, xalnikanoj heb' ya' ta yilal yek'tzelaxoj q'inh Purim, yuh snanojtij heb' ya' tzet xuh skolcha heb' ya' yul sq'ab' yenemigo.

Xmanhk'o ya' reina Vasti tzet xal ya' rey Asuero^a

1 ¹ Ha' hunq'ahan tzetet ti' x'ek'toj, yet aykoj ya' rey Asuero sreyalaj yinh 127 konhob', ch'ichitij

^a1:1 *Asuero* Ha'tik'apax ya' Jerjes. Ilwejk'anab' yinh *Esd.* 4:6

b'et India masanta Etiopía. ² Yet tu', hat ayiktoj ya' Asuero tu' reyal b'ay hune' skonhob'al Susa k'ul yekoj speyab'il.

³ Oxeb'xa hab'il yektoj ya' Asuero tu' sreyaloj sunil hej konhob', yet xek'tzen ya' hune' niman q'inh tet sunil heb' naj winaj ay yelapnojal yeyi b'oj tet heb' naj smunlawom. Xawte ya' heb' naj aykoj yahawoj yinh heb' naj soldado yet Persia b'oj Media, hune'nhe konhob'al yeyi; heb' naj aykoj yahawoj hej konhob' b'oj heb' naj aykoj swi'aloj hej konhob'. ⁴ Wajeb' x'ahaw xsteye hune' q'inh tu', yuh syeni ya' hej sq'alomal, hej sk'ulch'anil b'ay ayiktoj ya' reyal b'oj hej nimejtaj tzetet chuh ya' b'ay ayiktoj reyal. ⁵ Lawi stanhk'okanoj hune' q'inh tu', xek'tzenpax ya' rey Asuero tu' hune'xa niman q'inh, tet anma ay b'ay hune' skonhob'al Susa k'ul yekoj speyab'il; hujeb' tz'ayik xsteye hune' q'inh tu'. Xawte ya' heb' naj winaj ay yelapnojal yeyi b'oj heb' naj komonalnhe yeyi. Hat xek'tze ya' hune' q'inh tu' yamaq'il spalacio, b'ay tz'unb'ilayoj te' haq'b'al. ⁶ Kaw k'ulch'an xuh swatx'elaxkanh yamaq'il palacio tu', x'alaxkanh q'ap cortina kaw ay stohol yelowoj; q'ap saj b'oj q'ap azul. Kaj morado b'oj lino yelow nixhtej stx'anhal i'nhekanh q'ap cortina tu'; yinh ch'en nixhtej ch'en haka' kolq'ab' nab'a' plata ximb'ilkoj q'ap, hat ayiktoj ch'en yiktajb'al hej pilal nab'a' mármol. Nab'a' oro b'oj plata yeh hej xhilah q'ehob'al; saj b'oj k'ej yeh piso, kaw tx'utx'eb'il yekanoj yinh mármol, aykantoj yaq'b'ilxa hej ch'en ch'en kaw k'ulch'an yib'anh. ⁷ Nanantajnhe slow yeh hej netb'al b'ay chuk' anma svino, nab'a' oro sunil, telankanoj vino; kaw tx'ihal vino cha'kanoj ya' rey

tu' tet anma, haka'tik'a yetwanoj ay ya'ni ya' rey.

⁸Yaja' mach hunuj mak xhchil-laxayoj yuk'ni vino tu', ta mach choche yuk'u', haxkam alb'ilxakanoj yuh ya' rey tet heb' naj smunlawom yet yalanhto tu', ta tzet-tik'a choche anma ha' chuk'u'.

⁹Xek'tzepax ya' reina Vasti hune' niman q'inh tet heb' ix ix b'ay spalacio ya' rey Asuero tu'.

¹⁰Yinh shuj tz'ayik q'inh tu', kaw tzalalal yekanoj ya' rey Asuero yuh vino xuk'u', xawtentij ya' hujwanh heb' naj smunlawom:^b naj Mehumān, naj Bizta, naj Harbona, naj Bigta, naj Abagta, naj Zetar b'oj naj Carcas, ¹¹yuh yinitij heb' naj ya' reina Vasti yinh sat ya' rey; yilal aykoj hune' corona kaw ay smay yinh swi' ya' yunhe yil-lax sk'ulch'anil ya' yuh sunil anma ay yul konhob' b'oj heb' naj winaj ay yelapnojal yeyi, haxkam yinh kaw yeli, kaw eltich'ankanoj ya'.

¹²Yaja' mach xsjetoj ya' reina Vasti tu', xmanhk'o ya' schejb'anil ya' rey xa' tet heb' naj smunlawom. Haktu' xuh stitkanoj showal ya' rey yinh machnhe hanik'oj; lemankantij chil ya', ¹³xq'amb'en ya' tet heb' naj ay yohtajb'al, haxkam haktik'atu' yetwanoj ay yulaxi, heb' naj winaj ohtajnhen ley, ha' heb' naj xhwatx'en sunil hej tzetet ch'ek'toj yinh sq'inal ya' rey. ¹⁴Heb' naj hujwanh b'ay kaw aykoj skawxob'al sk'ul ya' rey tu', ha': naj Carsena, naj Setar, naj Admata, naj Tarsis, naj Meres, naj Marsena b'oj naj Memucán. Ha' heb' naj ti' kaw aykanh smay ah Persia b'oj Media xhmunlahiktoj sk'atanh ya' rey.

^b1:10 *smunlawom* Eunuco yeyoj hune' tzoti' ti' yinh hebreo. Ha' heb' naj winaj ib'ilxahiltij snimanil, matxa chuh sway heb' naj b'oj heb' ix ix.

¹⁵ Haktu' xuh sq'amb'en ya' rey tu' tet heb' naj, xalni ya':

—¿Tzet yalni ley yib'anhiloj hune' tzet xuh ix reina Vasti ti', haxkam xmanhk'o ix hinchejb'anil xwa' tet heb' naj hinmunlawom hayin Asuero rey hin ti' han?, xhi ya'. ¹⁶ Xta'wi naj Memucán, xalni naj yinh sat sunil heb' naj ay yelapnojal yeh yamankoj tu':

—Mataj hachnhe xiloj ix hapixan Mamin rey, to xipaxiloj ix spixan sunil heb' naj winaj ay yelapnojal yeyi b'oj sunil hej konhob' b'ay ayachkoj reyal.

¹⁷ Chab'e'iloj heb' ix ix hune' tzet xuh ix ti', kat smanhk'onojpax heb' ix tzet chala' yichamil, haxkam chala' heb' ix: “Xa' tij ya' rey ya' reina Vasti, xmanhk'on ya' tzet xal ya', hak'anab' hayonh han”, xhinahoj heb' ix. ¹⁸ Chohtajnh'e'iloj yixal heb' naj winaj ay yelapnojal yeh yet Persia b'oj Media, tzet xuh ix reina Vasti ti', haktu' chute'pax heb' ix yichamil; kam xhtij kohowal yuh hune' ti', maxhtik'a xhtanhojayoj. ¹⁹ Ta k'ul hawab'eni Mamin rey, watx'ojab' hunuj te' hum b'ay chalayoj, ta matxa b'aq'inh chuh yokojtij ix reina Vasti ti' hak'atanh; kaw k'ul chub'kanoj te' haka' yalni ley yet Persia b'oj Media, yunhe mach mak chuh shelnojtoj te'; kat hasayni hunujxa ix reina q'a' k'ultu ch'ok shelb'aloj ix reina Vasti ti'. ²⁰ Haximwal yet chohtajnhenojiloj sunil anma hune' te' hum xhwatx'oj tu', hej anma ay yul hej konhob' b'ay ayachkoj reyal ti' Mamin rey, sunil heb' ix ix xhyijyenoj tzet chala' yichamil, yala'tik'a ta nimej yelapnojal yeh yichamil heb' ix, mato komonalnhe yeh heb' naj, xhi naj Memucán tu'.

²¹ Kaw xoche ya' rey Asuero tzet xal naj Memucán tu', hakpaxtu' heb' naj winaj ay yelapnojal yeyi;

haktu' xuh yab'entoj ya' tzet xal naj. ²² Lawitu' xanitoj ya' rey Asuero tu' te' hum tet sunil konhob' b'ay aykoj ya' reyal; xtz'ib'nhetoj ya' te' yinh yab'xub'al hunun konhob', haka' stz'ib'li hunun konhob' tu'; chalni te' hum tu', ta yilal swi'al chukuj heb' naj ichamile yinh yixal b'oj yinh yuninal.

X'ok ya' Ester reinahil

2¹ Lawi yek'kantoj hunq'ahan tzetet tu', yet matxatij showal ya' rey Asuero, xtitkanh ya' reina Vasti yinh sk'ul ya', xnanitij ya' tzet xuh ya' b'oj tzet xax xtz'ib'nhelaxayoj yinh ya'. ² Haktu' xuh yalni heb' naj smunlawom ya' rey tu' tet:

«Saylaxojab' heb' ix q'opoh maxhto winaj ch'ek' yinh b'oj kaw k'ulch'an yilot tawet mamin rey. ³ Say heb' naj winaj ay yul hej konhob' b'ay ayachkoj reyal ti', kat yinitij heb' naj sunil heb' ix q'opoh maxhto winaj ch'ek' yinh b'ay hune' skonhob'al Susa k'ul yekoj speyab'il b'ay ayachiktoj reyal ti', heb' ix kaw eltich'an yilot. Naj Hegai hamunlawom^c xhtanhen heb' ix ix, ha' naj saynoj sunil hej tzetet ch'oknojkoj yuh heb' ix yuh swatx'enoj sb'ah heb' ix. ⁴ Ix q'opoh b'ay ch'okoj hawanma mamin rey, ha' ix ch'okojkanoj shelb'aloj ix reina Vasti ti'», xhi heb' naj. Kaw xoche ya' rey yab'en hune' tu', xuni ya' tzet xal heb' naj.

⁵ B'et Susa b'ay ayiktoj ya' Asuero reyal, hat ay hune' ya' judío, Mardoqueo sb'ih, sk'ahol ya' Jair yeh ya'. Yinh ya' Simei b'oj ya' Cis titnaj yik'al ya',

^c2:3 *hamunlawom* Eunuco yeyoj hune' tzoti' ti' yinh hebreo. Ilwejk'anab' nota yinh Est. 1:10 ha'tik'a xhb'inafax yinh 2:14

yinh yik'al ya' Benjamín. ⁶ Sfamília ya' ti' x'ilaxtoj b'et Jerusalén, xol heb' ya' x'ilaxtoj chejab'lomal b'et Babilonia yuh ya' rey Nabucodonosor, yet x'ilaxtoj ya' Jeconías sreyal Judá. ⁷ Ay hune' ix q'opoh sprima ya' Mardoqueo tu' meb'a' unin, matxak'oj smam smi' ix; x'ok-kanoj ix haka' skutz'inoj ya', kaw k'ulch'an yilot ix b'oj kaw k'ulch'an yeh snimanil ix; Hadasa sb'ih ix, ha'tik'apax Ester.^d

⁸ Yet xpujb'alaxtoj hune' schejb'anil ya' rey tu', tx'ihal heb' ix q'opoh xyamikoj b'ay hune' skonhob'al Susa k'ul yekoj speyab'il, b'ay ayiktoj ya' Asuero reyal; naj Hegai x'ok-kanoj stanhenoj heb' ix. X'ilaxpaxtoj ix Ester xol heb' ix tu'. ⁹ Kaw k'ulch'an xukuj ix Ester tu' yul sat naj Hegai, yuxin pet-tik'a xa'na naj hej tzetet x'oknikoj yinh ix yuh swatx'en sb'ah b'oj yitah ix kaw xsik'lelaxi. Xa'nipax naj hujwanh heb' ix q'opotaj kaw sik'leb'il tet ix, yunhe yok heb' ix schejab'lomoj ix; kaw k'ul b'ay xa' ehoj naj ix b'oj heb' ix schejab'lom.

¹⁰ Matzet xal ix Ester tu' b'ay elnajkoj ix b'oj tzet familiahil ix, haxkam alb'ilxa tet ix yuh ya' Mardoqueo ta matzet chala' ix. ¹¹ Hunun tz'ayik sb'eyk'oj ya' Mardoqueo tu' paxhyal yinh sat spalacio ya' rey tu', yunhe yilni ya' tzet yekoj ix b'oj tzet yil-lax ix.

¹² Hune' hab'il steye swatx'elax heb' ix q'opoh tu'; wajeb' x'ahaw ch'ok te' aceite yet mirra yinh heb' ix, yok wajeb'xa x'ahaw ch'alaxkoj hej perfume kaw yet heb' ix ix yeh yinh heb' ix q'opoh tu', kat stz'ahlax heb' ix. Hununtajnye yawtelaxtoj heb' ix sk'atanh ya' rey Asuero. ¹³ Yet xhtoh heb' ix yinh sat ya' rey

^d2:7 Ester Hadasa sb'ih ix yinh hebreo; Ester sb'ih ix yinh persa.

tu', chuh yinitoj heb' ix tzet-tik'a choche. ¹⁴ Aq'b'alil ch'ilaxtoj hunun heb' ix q'opoh tu' sk'atanh ya' rey; ha' yet sajb'iloj, kat spaxtij heb' ix, nanxa hunxa nhah b'ay xhtoh heb' ix, yulxa sq'ab' naj Saasgaz smunlawom ya' rey ch'alaxpaxik'toj heb' ix, ha' naj xhtanhen heb' ix sconcubina ya' rey tu'. Matxa chuh yapni heb' ix yinh sat ya' rey, ta mataj ya' xhq'an-nitoy heb' ix hunekxa.

¹⁵ Yet x'apni stz'ayikalil b'ay xhtoh ix Ester skutz'in ya' Abihail, yuxhtaj smam ya' Mardoqueo tu' yinh sat ya' rey, hanhk'anhe tzet xal naj Hegai munlawom tu' tet ix, hanhk'anhe xq'an ix. Kaw k'ulch'an ch'ayk'aykanoj ix Ester tu' tet sunil anma. ¹⁶ Yinh slahunheb' x'ahaw x'ilaxtoj ix Ester tu' yinh sat ya' rey Asuero b'ay spalacio, ha'tik'apax x'ahaw Tebet, yet hujeb'xa hab'il yektoj ya' Asuero sreyaloy konhob'. ¹⁷ Kaw xochekanoj ya' rey Asuero tu' ix Ester sataj yaq'b'ilxa heb' ix q'opoh, x'ok-kanoj yanma ya' yinh ix, haktu' xuh yanikoj ya' scorona ix, xanikoj ya' ix reinahil shelb'aloy ya' Vasti. ¹⁸ Xek'tzen ya' rey Asuero tu' hune' niman q'inh yuh ix Ester tu', xawten ya' sunil heb' naj winaj nimej yelapnojal yeyi b'oj heb' naj smunlawom. Xiytij ya' hanik' ch'en tohlab'al yib'anh anma ay yul konhob' tu', kaw tx'ihal tzet xsakantoy ya' tet anma, haka'tik'a tzet jichan chuh heb' ya' rey.

Xab'ehiloj ya' Mardoqueo ta ay mak ch'ochen spotx'noj ya' rey Asuero

¹⁹ Yet xyamb'alaxkoj heb' ix q'opoh tu' yinh skayel,^e xah munla ya' Mardoqueo tu' sti' spultahil spalacio ya' rey. ²⁰ Maxhtik'a chaliloj ix Ester tu' b'ay elnajkoj ix b'oj tzet familiahil ix; haka'tik'a xuh syijyenk'oj ix schejb'anil ya' Mardoqueo yet hat-to ay ix yatut ya', haktotu' chuh syijyenkanoj ix tzet chal ya'.

²¹ Yulb'al hunq'ahan tz'ayik tu', yet aykoj ya' Mardoqueo munil sti' spultahil spalacio ya' rey, xab'en ya' stzotel naj Bigtán b'oj naj Teres, ha' heb' naj ti' xhtanhen spultahil b'ay scuarto ya' rey, lemantij chil heb' naj yinh ya' rey tu', chalni heb' naj ta spotx'o' heb' naj ya' Asuero tu'. ²² Yet xab'eniloj ya' Mardoqueo hune' tu', x'a'ni ya' yohtajnje'iloj ya' reina Ester; xalni ya' Ester tu' tet ya' rey Asuero tzet xab'e ya' Mardoqueo tu'. ²³ Haktu' xuh yek' pich'pon ya' rey yib'anhiloj hune' tu'. Yet x'ilchahiloj ta yel tzet chal ya' Mardoqueo tu', x'alaxik'toj hune' te' te' kaw xixi' swi' yul snimanil heb' naj kawanh tu'. Lawitu' xtz'ib'nhelaxkanayoj sat te' hum b'ay ch'alaxayoj sunil tzet ch'ek'toj yinh sq'in al heb' ya' rey.

Xoche naj Amán stanhtze'iloj sunil heb' ya' judío

3 ¹ Lawi yek'kantoj hunq'ahan tzetet ti', xanikoj ya' rey Asuero naj Amán sk'ahol naj Hamedata, yik'al naj Agag, yinh hune' munil q'a' nimejalto sataj yet yaq'b'ilxa heb' naj smunlawom ya' rey.

^e2:19 *skayel* Mach kaw stxumlaxi tzet choche' yala'iloj hebreo b'et ti'.

²Ch'ay jahnoj sunil heb' naj smunlawom ya' rey ay yul spalacio tet naj Amán tu' yet ch'ek'toj naj b'oj yet ch'apni anma yinh sat naj, chiyoj sb'ah tet naj, haxkam haktu' xuh yalni naj rey ta yilal yay jahnoj anma tet naj; wal ya' Mardoqueo, mach ch'ay jahnoj ya' tet naj, mach chiyoj sb'ah ya' yinh sat naj.

³Haktu' xuh sq'amb'en heb' naj smunlawom ya' rey tet ya' Mardoqueo tu', xalni heb' naj: ¿Tzet yuh chamanhk'o schejb'anil ya' rey?, xhi heb' naj.

⁴Hunun-nhetik'a tz'ayik sq'amb'en heb' naj tet ya' Mardoqueo, tzet yuh mach ch'ay jahnoj ya' tet naj Amán, yaja' matzet chal sk'ul ya'; haktu' xuh yawik'ule heb' naj yinh ya' Mardoqueo tu' tet naj Amán, yunhe yilni heb' naj ta hune'nhetik'a tzet chal ya', haxkam xax yaliloj ya' tet heb' naj, ta judío ya'.

⁵Yet xilniloj naj Amán ta mach ch'ay jahnoj ya' Mardoqueo yinh sat naj b'oj mach chiyoj sb'ah ya' tet naj, kaw xtitkanoj lemna chil naj yinh ya'.

⁶Xohtajnheloy naj Amán ta judío ya' Mardoqueo tu', yuxin mataj hanhe ya' choche naj spotx'o'toj; x'ichikoj naj sayni tzet chuh spotx'nojtoj naj sunil heb' ya' judío, ay yul hej konhob' b'ay aykoj ya' Asuero rey.

Schejb'anil ya' rey Asuero yinh spotx'lax sunil heb' ya' judío

⁷Yuxin yinh sb'ab'el x'ahaw yet hab'il, yinh x'ahaw Nisán, yet 12 hab'ilxa yektoj ya' Asuero sreyaloj konhob', xayoj heb' naj Pur yinh sat naj Amán, ha'tik'apax suerte yuh yil-laxi tzet tz'ayikal b'oj x'ahawil chub' naj tzet ayxahiktoj yul snab'al naj

yuni, k'uxan xkankanoj yinh tz'ayik 13,^f yinh 12 x'ahaw, ha' x'ahaw Adar. ⁸Xalni naj Amán tu' tet ya' rey Asuero:

—Ay hune' majan anma kaw nantik'a yeh pujankantoj yul hej konhob' b'ay ayachkoj reyal ti' mamin, nantik'a syijyenk'oj skuyb'anil sataj yaq'b'ilxa konhob', mach syijye hachejb'anil. Mach ninoj tzet chamaja' yinh, ta walto yehik'oj sat yib'anh q'inal ti'. ⁹Ta k'ul hawab'eni mamin rey, watx'e hunuj chejb'anile, ta yilal stanhiloj sunil heb' naj tu'. Xhwaha' 6 mil 600 quintal ch'en plata tet heb' naj xhk'ub'an sunil haq'alomal han, kat yokoj stz'ajoj haq'alomal tu', xhi naj.

¹⁰Haktu' xuh yiniloj ya' rey tu' skolq'ab' b'ay aykoj sello, xanik'oj ya' tet naj Amán yenemigo heb' ya' judío tu', naj sk'ahol naj Hamedata, yik'al naj Agag.

¹¹Xalni ya' rey tu' tet naj:

—Matzet chawa' wet han, kananhkanoj yinh ch'en melyuh tu', chuh hawuni tzet-tik'a chawoche hawub' yinh hune' konhob' tu', xhi ya'.

¹²Yinh tz'ayik 13, yinh sb'ab'el x'ahaw yet hab'il, x'awtelaxtij sunil heb' naj stz'ib'nhenayoj hej te' hum, yunhe stz'ib'nhentoj heb' naj hune' chejb'anile xal naj Amán tu' tet sunil heb' naj aykoj yahawoj konhob', heb' naj q'a' nimej yelapnoj yeyi b'oj tet sunil heb' naj aykoj swi'aloj hej konhob'. Lapan xtz'ib'nhelaxtoj hune' te' hum tu' yinh yab'xub'al hunun konhob', haka' stz'ib'li hunun konhob' tu', haktu' xuyuj te'. X'aykanoj sb'ih ya' rey Asuero yinh te' b'oj yechel skolq'ab' ya'. ¹³Haktu' xuh yalaxtoj te' hej hum tu' tet sunil konhob' b'ay aykoj ya'

^f3:7 *tz'ayik 13* Hakti' yeyoj yinh griego.

Asuero reyal. Kaw how xuyuj chejb'anile sat te', yuh stanhtzelaxiloj sunil heb' ya' judío yinh hune'nhe tz'ayik, yala'tik'a ta tzeh, icham winaj, nixhtej unin, mato ix, yilal stanhtzelaxiloj sunil, kat yetnhenkanoj heb' naj sunil tzet ay heb' ya' judío tu'. Yinh tz'ayik 13 yet 12 x'ahaw yinh x'ahaw Adar, ha' tu' chunuj hune' tu'. ¹⁴X'a'lax yohtajnhe' sunil anma ay yul konhob' hune' chejb'anile ayayoj sat te' hum tu', b'oj sunil anma ay yul hej wayanhb'al yunhe yechmank'oj hune' tz'ayik tu'. ¹⁵Pet-tik'a xpujb'alaxnatoj hune' chejb'anile tu', haxkam schejb'anil ya' rey yeyi. Haktu' xuh yapni ab'ix tet anma ay b'ay hune' skonhob'al Susa k'ul yekoj speyab'il; sunil anma xk'aykaniloj sk'ul yab'en hune' chejb'anile tu'. Wal ya' rey b'oj naj Amán, uk'u chukanoj heb' naj.

Niman sb'isk'ulal heb' ya' judío

4 ¹Yet xab'eniloj ya' Mardoqueo yib'anhiloj tzet x'ek'toj tu', xatz'nitoj ya' xil sq'ap yuh b'isk'ulal, xanikoj ya' xilq'ape kaw stzako yinh, xanihatoj ya' tanh xol xil swi', x'ichikoj ya' yek' yul sunil konhob', ch'awikanoj ya' yinh machnhe hanik'oj yuh sya'il yanma. ²Hat x'apnikanoj ya' b'ay spultahil palacio, haxkam matxa chuh schalaxiktoj anma b'et tu' ta xilq'ape stzako aykoj yinh. ³Kaw x'ok-kanoj b'isk'ulal yuh heb' ya' judío yet xab'en heb' ya' schejb'anil ya' rey ti'; ch'oq'kanoj heb' ya', xhtak-kanoj sk'ul heb' ya', kat ya'ni heb' ya' ayuno yul sunil konhob' b'ay ch'apni schejb'anil ya' rey ti'. Xilq'ape ehom chakankoj heb' ya' yinh, xolxa tanh xhwaykanoj heb' ya'.

Xkolwa ya' reina Ester yinh skonhob'

⁴ Yet xb'eyk'oj heb' ix q'opoh schejab'lom ya' reina Ester b'oj heb' naj eunuco smunlawom yalnoj tet, yib'anhiloj ya' Mardoqueo, x'ok-kanoj b'isk'ulal yuh ya'. Xanitoj ya' xilq'ape tet ya' Mardoqueo, yunhe shelniloj ya' hune' xilq'ape stzako aykoj yinh tu', yaja' mach xsjeh ya' schab' xilq'ape tu'. ⁵ Haktu' xuh yawtentij ya' reina Ester tu' naj Hatac smunlawom ya' rey, ha' naj aykoj schejab'lomoj ya' Ester tu' yuh ya' rey, xchejnitoj ya' naj yilnoj ya' Mardoqueo, yuh sq'amb'en naj tet ya', tzet yeh ya', tzet yuh haktu' yekoj xil sq'ap ya' yinh.

⁶ Haktu' xuh stoh naj Hatac tu' yilnoj ya' Mardoqueo b'ay stxonhb'alil konhob', hat aykoj yetk'ulal spultahil palacio. ⁷ Xalni ya' Mardoqueo tu' sunil tzet lanhan yek'toj. Xal ya' hantaj sb'isil ch'en plata xalte naj Amán ya'ni b'ay aykoj ya' Asuero reyal, yunhe stanhtzelaxiloj heb' ya' judío. ⁸ Xak'oj ya' Mardoqueo tu' hune' yechel te' hum tet naj Hatac tu', yunhe ya'noj naj te' tet ya' Ester; b'et tu' aykanayoj hune' chejb'anile xpujb'alaxk'oj b'et Susa, ta yilal stanhtzelaxiloj heb' ya' judío. Xq'anpax ya' Mardoqueo tu' tet ya' Ester, ta xhtoh ya' tzoteloj b'oj ya' rey, kat sq'an-ni ya' skolwal ya' yinh skonhob'.

⁹ Xmeltzotij naj Hatac tu', xalni naj tet ya' Ester tzet xal ya' Mardoqueo. ¹⁰ Haktu' xuh schejnipaxtoj ya' Ester tu' naj Hatac yalnoj tet ya' Mardoqueo tu', xalnitoj ya': ¹¹ «Yohtaj sunil heb' naj schejab'lom ya' rey b'oj sunil anma ay yul konhob' b'ay aykoj ya' Asuero reyal, ta mach hunuj mak chuh yoktoj b'ay ayiktoj ya' rey, ta mataj ya' ch'awteniktoj, yilal

skami, haktu' yalni schejb'anil ya'. Ta chaltij ya' rey tu' cetro oro yinh, wal tu' mach xhkami. Wal hin han, maxhto hunekoj chin yawtetoj ya' rey yulb'al hune' x'ahaw ti' han», xhitoj ya' Ester tu'.

¹² Yet xab'en ya' Mardoqueo tzet xaltoj ya' Ester, ¹³ xanitij ya' spaj stzoti' ya': «Mach chawaktoj yul hanab'al, ta yunhe hat ayachiktoj b'ay ay ya' rey, chach kolchahoj tet kamikal yet xhkamoj sunil heb' ya' judío. ¹⁴ Ta matzet chawoche hawub' ti'nanh, nantik'a b'ay xhtitojkoj mak xhkolnoj jet konhob'; wal hach b'oj sfamilia hamam, xhkamojkanoj. ¡Wak'amta yuh honh hakolni, yuxin xach ok reinahil!», xhitoj ya'.

¹⁵ Xanipaxtij ya' Ester tu' spaj stzoti' ya' Mardoqueo, xalnitij ya': ¹⁶ «Ti'nanh xin, as yamb'akoj sunil heb' ya' judío jet konhob' ay b'et Susa, kat hawalni tet heb' ya', ta cha' heb' ya' ayuno winh han. Oxeb' tz'ayik yok oxeb' aq'b'al mach wa'oj heb' ya' b'oj matzet chuk'u' heb' ya'; haktu' xhwute'pax b'oj heb' ix hinchejab'lom han. Lawitu' kat hintoj wilnoj ya' rey han. Waxamkami mach yetwanoj ay wuni hune' ti' haka' yalni schejb'anil ya' han, yaja' xhwub' han; yila'xami, ta chin kamoj han», xhitoj ya'.

¹⁷ Haktu' xuh syijyen ya' Mardoqueo tu' yuni sunil tzet xal ya' Ester tu'.

X'apni ya' reina Ester yinh sat ya' rey Asuero

5 ¹ Lawi yek'toj oxeb' tz'ayik tu', xanikoj ya' Ester xil sq'ap kaw k'ul yet reinahil yinh, x'oktoj ya' b'ay stinhahil palacio ayiktoj yuliktoj tu', hat aykoj yetk'ulal b'ay xew ya' rey. B'et tu' tz'onhanayoj ya' rey Asuero yul stz'onhob'al, t'anhaniltij ya' sti'

pultah tu'. ² Yet xilnitoj ya' rey tu' ya' reina Ester b'ay stinhahil yuliktoj tu', kaw k'ulch'an xute ya' sk'ul yinh ya', xleb'antoj ya' cetro oro aykoj yul sq'ab' yinh ya' Ester tu'. Haktu' xuh shitzkoj ya' Ester tu' sk'atanh ya' rey, xtzab'nihayoj ya' swi' cetro ya' rey tu', yuh ya'ni ya' Ester tu' yuch'antiyoxh. ³ Xalni ya' rey tu' tet ya' Ester:

—¿Tzet haweyi reina Ester? ¿Tzet chawoche haq'ana' wet han? Waxamkami chaq'an yiktajoj hinreino han, xhwaha' tawet han, xhi ya'.

⁴ Haktu' xuh sta'wi ya' Ester, xalni ya':

—Mamin rey, ta k'ul hawab'eni, ay hune' niman q'inh xhwek'tze' ti'nanh tawet han; chawiha'tij naj Amán tawinh, xhi ya'.

⁵ Pet-tik'a xalna ya' rey tu' tet heb' naj schejab'lom:

—Heyanhe, as awtewejtij naj Amán, yunhe juni tzet xsq'an ya' reina Ester ti', xhi ya'.

Haktu' xuh stoh ya' rey Asuero tu' b'oj naj Amán, b'ay hune' niman q'inh xek'tze ya' Ester tu' tet ya' rey.

⁶ Yulb'al aykoj niman q'inh tu', yet lanhan yuk'ni heb' naj vino, xalni ya' rey Asuero tu' tet ya' Ester:

—¡Q'an tzet chawoche haq'ana' wet han, xhwaha' tawet han! ¡Waxamkami chaq'an yiktajoj hinreino han, xhwaha' tawet han!, xhi ya'.

⁷ Haktu' xuh sta'wi ya' Ester, xalni ya':

—Ha' tzet xhwoche hinq'ana' tawet han mamin rey, ⁸ ta k'ul chin ayk'ay tawet han b'oj ta chawa' tzet xhwoche han, hulanhwejpax hekal b'oj naj Amán yinh hunxa q'inh xhwek'tze' teyet han. Hatotu' xhwalnoj tawet han tzet kaw xhwoche hinq'ana' han, xhi ya'.

Xoche naj Amán spotx'o' ya' Mardoqueo

⁹Kaw tzalalal yeh naj Amán yet xpaxtij naj yinh hune' q'inh tu', kaw k'ul yab'enkanoj sb'ah naj; yaja' yet xilnitoj naj ya' Mardoqueo b'ay spultahil spalacio ya' rey, ta maxhtik'a ninoj sb'ile sb'ah ya', maxhtik'a ch'ah wanoj ya', yet ch'ek'toj naj yinh sat ya', xtitkanoj lemna chil naj Amán tu' yinh ya'. ¹⁰Yaja' mach xyeloj naj Amán tu' tzet yab'en sb'ah naj. Yet x'apni naj yatut, xawtentij naj heb' naj yamigo b'oj ix Zeres yixal. ¹¹X'ichikoj naj yalni hej nimejtaj sq'alomal tet heb' naj tu', hantaj sb'isil sk'ahol naj b'oj tzet xuh yanikoj ya' rey naj yinh hune' munil q'a' nimejalto sataj yet yaq'b'ilxa heb' naj smunlawom ya' rey b'oj schejab'lom. ¹²Xto yalnipax naj Amán tu' yinh hakti':

—Hayin-nhe xin yawte ya' reina Ester yinh hune' niman q'inh xek'tze tet ya' rey han, matxa hunujxa mak xawte ya'. Xin yawtepax ya' yinh hunxa q'inh chek'tze' ya' tet ya' rey hekal han. ¹³Yaja' yet xhwilni stz'onhihayoj naj ich Mardoqueo judío b'ay spultahil spalacio ya' rey han, matxa tzet chalkaniloj sunil tu' wet han, xhtanhkanayoj hintzalalal han, xhi naj.

¹⁴Haktu' xuh yalni ix Zeres yixal naj tu' tet b'oj sunil heb' naj yamigo naj tu', xalni heb' naj:

—A' watx'e' hunuj te' horca, 22 metro yok yiktaj chawute stel te', kat hawalnoj tet ya' rey sab'sahk'al hekal, ta ch'alaxojik'toj hune' te' te' xixi' swi' tu' yul snimanil naj Mardoqueo tu'. Waltu' kaw tzalalalxa haweyi chach toj yinh hune' q'inh tu', xhi heb' naj.

Kaw xoche naj Amán yab'en tzet xal heb' naj tu', haktu' xuh ya'ni naj watx'e' hune' te' te' tu'.

Xakoj ya' rey smay ya' Mardoqueo

6¹ Mach xhtitkanoj swayanh ya' rey hune' aq'b'al tu', haktu' xuh sq'an-nitij ya' te' hum b'ay tz'ib'nheb'ilayoj sunil hej tzetet ch'ek'toj yinh sq'in'al ya' rey, yunhe ya'lax leer te' yinh sat ya'. ²Haktu' xuh yilchakanh tzet xuh yalnihiloj ya' Mardoqueo heb' naj kawanh x'ochen spotx'noj ya' rey Asuero, naj Bigtán b'oj naj Teres, smunlawom ya' rey xhtanhen spultahil b'ay ayiktoj ya' rey. ³Haktu' xuh sq'amb'en ya' rey tu', xalni ya':

—¿Tzet x'a'lax tet naj Mardoqueo yuh hune' tzet xuh ti'?, xhi ya' rey tu'.

Xta'wi heb' naj smunlawom ya' rey:

—Mach ninoj tzet x'a'lax tet naj, xhi heb' naj.

⁴Hatik'atu' x'okapnoj naj Amán yamaq'il palacio, yunhe sq'an-ni naj tet ya' rey ta ch'alaxik'toj te' te' xixi' swi' tu' yul snimanil ya' Mardoqueo watx'eb'ilxakanh yuh naj.

—¿Mak ch'ek'ayoj amaq' tu'?, xhi ya' rey.

⁵Naj Amán, xhi heb' naj smunlawom ya' rey tu'.

—Okojab'tij naj, xhi ya'.

⁶Haktu' xuh yoktoj naj Amán tu', xq'amb'en ya' rey tet naj:

—¿Tzet taxka chuh wuni yinh hune' naj winaj, xhwoche waha'koj smay han?, xhi ya'

—Xalnina naj Amán tu' yinh snab'al: «¿Tox ayto hunujxa mak chaha'koj ya' rey ti' smay xin, to hayin-nhe han?, xhi naj yinh snab'al. ⁷Xta'wi naj Amán tu' tet ya' rey, xalni naj:

—Ha' ti' yetwanoj ay hawuni yinh naj winaj chawoche hawaha'koj smay la mamin: ⁸ Ilaxojab'tij hunuj xil haq'ap tet naj mamin rey, kat yilaxtij hunuj hacheh b'ay xax hach ahtoj, kat yalaxkoj hunuj corona yinh swi' no' haka' hawet. ⁹ Lawitu' kat hawanik'oj hunq'ahan xilq'ape b'oj no' cheh tu' tet hunuj naj hamunlawom kaw ay yelapnojal yeyi, ha' naj ch'anojkoj hune' xilq'ape tu' yinh naj chawoche hawaha'koj smay tu'. Ha' naj tu' xeknojk'oj no' cheh yalanh naj tu', kat yek'oj naj yul sunil txonhb'al, kat yalnoj naj yinh kaw ip: “Hakti' ch'utelax naj winaj choche ya' rey yaha'koj smay”, xhinahoj naj, xhi naj Amán tu'.

¹⁰ Haktu' xuh yalni ya' rey tet naj Amán tu':

—Ti'nanh xin, anhe chawa'a, itoj xilq'ape b'oj no' cheh xawaltu', kat hawuni hune' tu' yinh naj Mardoqueo judío, naj stz'onhb'ahayoj sb'ah sti' pultah b'ay chin oktij han; kaw haka' xawute hawalni wet ti' han, haktu' chawute', mach hunuj tzet xhtoj nahul hawuh, xhi ya' rey tu'.

¹¹ Haktu' xuh yinitoj naj Amán tu' xilq'ape b'oj no' cheh, xanikoj naj xilq'ape tu' yinh ya' Mardoqueo, xanihatoj naj, ya' Mardoqueo tu' yib'anh cheh, xtoh naj b'oj ya' yul sunil konhob', chalni naj yinh kaw ip: «¡Hakti' ch'utelax naj winaj choche ya' rey yaha'koj smay!», xhi naj.

¹² Lawi yuniloj hune' tu', yinhxanhe anhe xtoh naj Amán tu' yatut, kaw b'isk'ulal xukaniloj yanma naj, xeb'akantoj naj sat yuh tx'ixwilal; wal ya' Mardoqueo, xmeltzotoj ya' sti' spultahil spalacio ya' rey. ¹³ Lawitu' xalni naj Amán tet yixal b'oj tet sunil

heb' naj yamigo, tzet x'utelax naj; xalni heb' naj tet naj Amán tu':

—Ta judío naj Mardoqueo lanhan hach ya'ni k'aywahoj ti', mach chuh hawi'wahoj yinh naj, xhtik'a hach k'aywahoj yuh naj, xhi heb' naj.

¹⁴Tzotelojtotik'a chuh naj b'oj yixal b'oj heb' naj yamigo ayk'oj sk'atanh tu', yet x'apni heb' naj smunlawom ya' rey yinojtij naj, yuh stoh naj yinh hune' q'inh chek'tze ya' Ester.

Skamikal naj Amán

7¹ Haktu' xuh stoh ya' rey Asuero b'oj naj Amán yinh hune' q'inh xek'tze ya' reina Ester. ²Yet aykoj heb' naj uk'u' vino, yinh skab' tz'ayik q'inh tu', xalni ya' rey tet ya' Ester:

—¿Tzet haweyi reina Ester? ¿Tzet chawoche haq'ana' wet han? Waxamkami chaq'an yiktajoj hinreino han, xhwaha' tawet han, xhi ya'.

³Haktu' xuh sta'wi ya' reina Ester, xalni ya':

—Ay mamin rey, ta k'ulch'an chin ayk'ay yul hasat han, ta ch'el yinh hak'ul chawa'ni tzet chin q'an ti' han, chin q'an han mamin, ta chakol hinq'inal b'oj sq'inal hinkonhob' han. ⁴Xonh txonhlaxtoj b'oj hinkonhob' han, yuh kotanhtzelaxiloj kohunil han. Ta tonhe xonh txonhlaxtoj yinh jok chejab'lomal han, machmi chin awikoj tawinh han mamin rey, haxkam machmi tzet kaw chalnaloj hune' tu',⁸ xhi ya'.

⁵Xta'wi ya' rey Asuero, xalni ya':

⁸7:4 *hune' tu'*, Kaw ya'taj stxumlax tzet choche yala'iloj hebreo b'et ti'.

—¿Mak winajil hune' kaw tx'oj yanma ch'ochen hunuj hune' niman stx'ojal tu'? ¿B'ay tu' ay naj?, xhi ya'.

⁶ ¡Ha' naj ich Amán kaw tx'oj yanma ti' jenemigo han!, xhi ya'.

Xiwkanojkanh naj Amán tu' yinh kaw k'ul tet ya' rey b'oj tet ya' reina Ester yet xab'en naj hune' tu'.

⁷ Hatik'atu' x'ah lemna ya' rey b'ay lanhan yek'tzelax q'inh tu', lemantij chil ya', xtoh ya' b'ay tz'unb'ilayoj te' aq'b'al b'ay spalacio. Wal naj Amán, ha' yet xilnitij naj ta kamb'ehalxa yeh naj yuh ya' rey, xkankanoj naj b'ay ay ya' reina Ester tu', yunhe sq'an-ni naj tet ya' ta mach xhpotx'lax naj. ⁸ Yet xmeltzohiktij ya' rey tu', x'okiloj ya' b'ay lanhan yek'tzelax q'inh tu', k'uxan xilpax ya' ta jahanayoj naj Amán b'ay q'ehanayoj ya' Ester tu', haktu' xuh yalni ya' tet naj:

—¿Xhto hawochepax ipojkoj yinh ya' reina ti' yul watut hawalni han?, xhi ya'.

Lawi yalni ya' rey tu' hunq'ahan tzetet ti', xmajchelaxtoj sat naj Amán tu'. ⁹ Xalni naj Harbona smunlawom ya' rey yinh hakti':

—Watx'eb'ilxakanh hune' te' niman te' xixi' swi' yatut naj Amán ti' yuh, 22 metro yok yiktaj yekanh stel te', ha' naj x'a'ni watx'e' te' yuh skam ya' Mardoqueo, ya' xkolni haq'inal mamin rey, xhi naj.

Xalni ya' rey tu':

—Awejik'toj te' yul snimanil naj Amán ti', xhi ya'.

¹⁰ Haktu' xuh yalaxik'toj hune' te' te' xixi' swi' tu' yul snimanil naj Amán tu', watx'eb'ilxatik'a te' yuh naj tet ya' Mardoqueo. Haktotu' xuh schewb'ihayoj showal ya' rey.

**Xaltij ya' Asuero hune' chejb'anile
yuh skolni ya' heb' ya' judío**

8¹ Hatik'a hune' tz'ayik tu' xsatoj ya' rey Asuero yatut naj Amán tet ya' reina Ester, naj yenemigo heb' ya' judío. Lawitu' x'ilaxtoj ya' Mardoqueo yinh sat ya' rey, haxkam alb'ilxatik'a tet ya' rey yuh ya' reina Ester ta sfamilia sb'ah heb' ya' b'oj ya' Mardoqueo tu'. ² Haktu' xuh yiniloj ya' rey tu' ch'en kolq'ab' b'ay aykoj sello ya' yet reyal, ch'en yet-tik'a naj Amán, xa'ni ya' ch'en tet ya' Mardoqueo. Xanikankoj ya' Ester ya' Mardoqueo tu' yahawoj sunil hej tzetet yet-tik'a naj Amán.

³ Xtzotelpax ya' reina Ester b'oj ya' rey hunekxa, x'ay jahnoj ya' yich yoj ya' rey tu', ch'oq'kanok ya' yinh kaw k'ul, xq'an-ni ya' ta chetatoj ya' rey hune' chejb'anile kaw tx'oj watx'eb'ilxa yinh heb' ya' judío yuh naj Amán yik'al naj Agag, haximwal matxa chij sb'ah hune' tu'. ⁴ Haktu' xuh sleb'antij ya' rey tu' cetro oro yinh ya' Ester, x'ah wanoj ya' Ester tu' yinh sat ya' rey, ⁵ xalni ya':

—Ta k'ul chin ayk'ay yul hasat han mamin rey, ta sk'ulal tzet xhwuh hawab'en han b'oj ta k'ulch'an wekoj tawet han, tz'ib'nhelaxojab' hunuj chejb'anile ch'alni, ta matxa chij sb'ah tzet alb'ilkanok yuh naj Amán, sk'ahol naj Hamedata yik'al naj Agag, yinh stanhtzelaxiloj sunil heb' ya' judío ay yul hej konhob' b'ay ayachkoj reyal. ⁶ ¿Tox xhtechahoj wilnoj hej sya'tajil ch'ayoj yib'anh hinkonhob' han, kat skamojkantok sunil hinfamilia b'oj wet konhob' han?, xhi ya'.

⁷Haktu' xuh sta'wi ya' rey tet ya' reina Ester b'oj tet ya' Mardoqueo, xalni ya':

—Xax hinsatoj yatut naj Amán tet ya' Ester han, xax alaxpaxik'toj hune' te' te' xixi' yeh swi' yul snimanil naj, haxkam xoche naj stanhtze'iloj sunil heb' ya' judío. ⁸Ti'nanh xin, watx'ewej hunujxa chejb'anile kaw k'ul xhkolni heb' ya' judío; haka' cheyoche, haktu' cheyute' hewatx'enoj, kat heyanojkoj hinb'ih b'oj sellohal hinkolq'ab' yinh han. Suniltik'a hej chejb'anile xhwatx'elaxi kat yalaxkoj hinb'ih b'oj hinsello yinh han, mach chuh yetalaxtoj, xhi ya'.

⁹Haktu' xuh yawtelaxtij heb' naj stz'ib'nhen hej te' hum yinh tz'ayik 23, yinh syox x'ahaw, ha' x'ahaw Siván; haka' xute ya' Mardoqueo yalni, haktu' xuh stz'ib'nhelaxayoj chejb'anile tu'. X'alaxtoj hune' chejb'anile tu' tet heb' ya' judío, tet heb' naj munlawom q'a' ayto yelapnojal yeyi, tet heb' naj aykoj yahawoj konhob' b'oj tet heb' naj winaj ay yelapnojal yeh yinh 127 konhob', ch'ichitoj b'et India, masanta Etiopía. Yinh yab'xub'al hunun konhob' xtz'ib'nhelaxtoj te', haka'tik'a stz'ib'nhen anma yab'xub'al, haktu' xuyuj te'; xtz'ib'nhelaxpaxtoj te' yinh yab'xub'al heb' ya' judío. ¹⁰Yinh sb'ih ya' rey xwatx'elax hune' chejb'anile tu', x'ok-kanoj sellohal skolq'ab' ya' yinh. Lawitu' xanitoj ya' Mardoqueo te' hum tu' yinh heb' naj schejab'lom ya' rey kaw anhe ch'ek'i; yib'anh hej no' cheh yet ya' rey, xtoh heb' naj yitxq'a' te' yul hej konhob'. ¹¹Ayayoj sat te' hum tu', ta schej ya' rey syamb'a'koj sb'ah heb' ya' judío yul sunil hej konhob', kat skolni heb' ya' sq'inal. Chuh spotx'nitoj heb' ya' anma ch'anikoj howal yinh, stanhtzenkaniloj heb' ya', kat yetnhenkanoj heb' ya'

sunil hej stzetet. Mach yok heb' ya' yinh ta nixhtej unin mato ta ix, yilal stanhtzeniloj heb' ya'. ¹²Yinh tz'ayik 13 yet x'ahaw 12, ha'tik'apax x'ahaw Adar, ha' tu' yilal yunuq heb' ya' hune' tu' yul sunil hej konhob' b'ay aykoj ya' Asuero reyal.

¹³Yilal yalaxtoj yechel te' hum b'ay ayayoj chejb'anile tu' yul hunun konhob', yunhe yohtajnhelax yul sunil konhob', haxkam ayayoj sat te', ta yilal yechmank'oj heb' ya' judío hune' tz'ayik tu', yunhe spajnoj heb' ya' yinh heb' naj yenemigo. ¹⁴Xyijyen heb' naj schejab'lom ya' rey tzet xal ya' tu', xtoh heb' naj yanojkanoj hunq'ahan te' hum tu' yul hej konhob'; yib'anh no' cheh kaw anhe ch'ek'i, hat x'ahtoj heb' naj, xtoh heb' naj yanojkanoj te'. Xpujb'alaxpaxk'oj hune' chejb'anile tu' b'ay hune' skonhob'al Susa k'ul yekoj speyab'il, b'ay ayiktoj ya' Asuero reyal.

¹⁵Lawitu' x'eltij ya' Mardoqueo b'ay ayiktoj ya' rey tu', aykoj xilq'ape yet heb' ya' rey yinh ya', azul b'oj saj yelaw; aykoj hune' corona nab'a' oro yinh swi' ya' yok hune' capa lino b'oj kaj morado. Kaw stzalakanoj sunil anma ay b'et Susa yinh machnhe hanik'oj. ¹⁶Kaw tzalalal xukaniloj yanma heb' ya' judío, xilni heb' ya' sajilq'inal, x'ok-kanoj smay heb' ya'. ¹⁷Kaw tzalalal xukaniloj yanma heb' ya' judío, xloni heb' ya' hej itah kaw k'ul, xek'tzenkanoj heb' ya', yet x'apni hune' schejb'anil ya' rey tu' tet heb' ya' yul hunun hej konhob'. Kaw xah xiwkanoj anma tet heb' ya', yuxin tx'ihal heb' naj mach judíojoj, xakankoj sb'ah judíojal.

X'i'wa heb' ya' judío yinh yenemigo

9¹ Yinh tz'ayik 13 yet 12 x'ahaw, ha' x'ahaw Adar, ha' hune' tz'ayik tu' yilal yijni sb'ah hune' chejb'anile yet ya' rey; ha' hune' tz'ayik tu' ch'echmalaxk'oj, yuh spotx'laxtoj sunil heb' ya' judío yuh yenemigo. Yaja' xulan xutekanoj sb'ah, haxa heb' ya' judío x'i'wakanoj yinh yenemigo.

² Xyamb'akoj sb'ah sunil heb' ya' judío tu' yul sunil hej skonhob', hej konhob' b'ay aykoj ya' Asuero reyal, yunhe spotx'nitoj heb' ya' sunil mak ch'ochen hunuj hej stx'ojal yinh; yaja' mach hunuj mak xk'ojikoj yinh heb' ya', haxkam xiwkanoj sunil anma ay yul konhob' tu' tet heb' ya'. ³ Xkolwakanoj heb' naj winaj ay yelapnojal yeh ay yul hej konhob' yinh heb' ya' judío tu', heb' naj munlawom q'a' ayto yelapnojal yeyi, heb' naj aykoj yahawoj konhob', haxkam xiw heb' naj tet ya' Mardoqueo. ⁴ Kaw ayxakankoj smay ya' Mardoqueo tu' b'ay ayiktoj ya' rey; ohtajb'ilxakanoj ta kaw ayxa yelapnojal yeh ya' yul sunil konhob'. Yahnhetik'akanojkanh smay ya' hunun tz'ayik.

⁵ Xpotx'kantoj heb' ya' judío tu' sunil heb' naj yenemigo yinh ch'en espada. Xtanhkaniloj sunil heb' naj yuh heb' ya'; haka' chal sk'ul heb' ya', haktu' xutekantoj heb' ya', heb' naj. ⁶ Howeb' ciento heb' naj winaj xpotx'toj heb' ya' b'ay hune' skonhob'al Susa k'ul yekoj speyab'il, b'ay ay hune' konhob' aykoj speyab'il, b'ay ayiktoj ya' Asuero reyal. ⁷ Xpotx'toj heb' ya', naj Parsandata, naj Dalfón, naj Aspata, ⁸ naj Porata, naj Adalía, naj Aridata, ⁹ naj Parmasta, naj Arisai, naj Aridai b'oj naj Vaizata; ¹⁰ ha' heb' naj

lahunhwanh ti' sk'ahol naj Amán, yenemigo heb' ya' judío, sk'ahol naj Hamedata. Mach xiloj heb' ya' tzet ay heb' naj tu'.

¹¹ Yinhtik'a hune' tz'ayik tu' x'al-lax tet ya' rey hantaj sb'isil anma xpotx'laxkantoj b'ay hune' skonhob'al Susa aykoj speyab'il, b'ay ayiktoj ya' reyal, ¹² xalni ya' rey tu' tet ya' reina Ester:

—Howeb' ciento heb' naj winaj ay yul hune' skonhob'al Susa k'ul yekoj speyab'il b'ay ayinkoj reyal, xax spotx'toj heb' ya' judío hawet konhob' han, yok heb' naj lahunhwanh sk'ahol naj Amán, hajxamwal yul yaq'b'ilxa konhob'. Ti'nanh xin, ¿tzet yaq'b'ilxa chawoche haq'ana'? Q'an wet han, xhwaha' tawet han, xhi ya'. ¹³ Haktu' xuh sta'wi ya' Ester tu', xalni ya':

—Ta k'ul hawab'eni mamin rey, yet hekal yub'ab'pax heb' ya' judío ay b'et Susa haka'tik'a tzet xuh heb' ya' hune' tz'ayik ti'; alaxojab'iktoj te' te' xixi' swi' yul snimanil heb' naj lahunhwanh sk'ahol naj Amán tu', xhi ya'.

¹⁴ Haktu' xuh yijni sb'ah hune' tu'; xatoj ya' rey hune' chejb'anile tu' b'et Susa, xt'unhb'alaxkanh snimanil heb' naj lahunhwanh sk'ahol naj Amán tu'.

¹⁵ Lawitu' xyamb'anpaxkoj sb'ah heb' ya' judío ay b'et Susa, yinh tz'ayik 14 yet x'ahaw Adar, xpotx'nipaxtoj heb' ya' oxeb'xa ciento heb' naj winaj; yaja' maxhtik'a xipaxiloj heb' ya' tzet ay heb' naj.

¹⁶ Xyamb'apaxkoj sb'ah yaq'b'ilxa heb' ya' judío ay yul yaq'b'ilxa konhob' b'ay aykoj ya' Asuero tu' reyal, yuh skolni heb' ya' sq'inal. 75 mil heb' naj yenemigo heb' ya' xpotx'toj, yaja' maxhtik'a xikanoj heb' ya' tzet ay heb' naj tu'. ¹⁷ Yinh tz'ayik

13, yet x'ahaw Adar, ha' tu' x'ek'toj hune' ti'. Xew heb' ya' yinh tz'ayik 14, xwa' heb' ya' yinh k'ul, xek'tzenkanoj heb' ya' yinh tzalalal.

¹⁸Wal heb' ya' judío ay b'et Susa, xyamb'akoj sb'ah heb' ya' yinh tz'ayik 13 b'oj 14, yuh skolni sb'ah heb' ya', yuxin yinhxa tz'ayik 15 xew heb' ya'; xwa' heb' ya' yinh k'ul, xek'tzenkanoj heb' ya' yinh tzalalal.

¹⁹Yaja' wal heb' ya' judío ay yul hej wayanhb'al, heb' ya' machkoj speyab'il skonhob', yinh tz'ayik 14, yet x'ahaw Adar, ha' tu' chek'tzen heb' ya' hune' q'inh tu' yinh tzalalal. Xsah heb' ya' yitah tet hunun.

Tzet chuh yek'tzelax q'inh Purim

²⁰Xtz'ib'nhehayoj ya' Mardoqueo sunil tzet x'ek'toj ti', xanitoj ya' te' hum tet sunil heb' ya' judío ay yul sunil hej konhob' b'ay aykoj ya' Asuero reyal, hej konhob' kawil yetij b'oj hej konhob' nahat yeloj, ²¹xchejni ya' yek'tzenoj heb' ya' judío hune' q'inh, yinh tz'ayik 14 b'oj 15 yet x'ahaw Adar. ²²Xchej ya' yek'tze' heb' ya' hunq'ahan tz'ayik tu' yinh tzalalal, kat sani heb' ya' yitah tet hunun, b'oj tzetet tet anma meb'a'. Ha' hune' q'inh tu' xhnanojtij tet heb' ya', tzet xuh skolchakanoj heb' ya' tet yenemigo, yet xpak'ikanoj sya'il yanma heb' ya' yinh tzalalal, xpak'ikanoj q'inh al sb'isk'ulal heb' ya'. ²³Sat xuh skankanoj hune' tu' tet heb' ya' judío, xayek'tze heb' ya' hune' tzet x'ek'toj tu', xhyijyen heb' ya' yuni tzet xal ya' Mardoqueo. ²⁴Xoche naj Amán spotx'o'toj heb' ya', naj sk'ahol naj Hamedata, yik'al naj Agag, yenemigo heb' ya' judío. Xayoj naj Pur, ha'tik'apax suerte, yunhe yilni naj tzet tz'ayikal stanhtze'iloj naj heb' ya'. ²⁵Yaja' yet x'okapnoj ya' Ester yinh

sat ya' rey, xchejni ya' rey tu' tz'ib'nhelaxoj hune' chejb'anile ch'alni, ta yib'anhxa naj Amán tu' ch'ayoj sunil hej stx'ojal xoche yub' yinh heb' ya' judío, kat yalaxojik'toj te' te' xixi' swi' yul snimanil naj b'oj sk'ahol. ²⁶ Yuxin Purim x'ok-kanoj sb'ihoj hunq'ahan tz'ayik tu', yuh hune' tzoti' Pur tu'.

Yuh sunil tzet xtz'ib'nhelaxayoj sat te' hum tu', yuh hej tzetet xil heb' ya' judío tu' b'oj tzetet x'ek'toj yinh sq'inal heb' ya', ²⁷ xakankoj sb'ah heb' ya' yinh lahk'ulal, xta'wenkankoj heb' ya' yib'anh, ta mach sb'eja'kanoj heb' ya' yek'tzenoj kab' tz'ayik tu' yinh hunun hab'il, yinh stz'ayikal b'ay yilal yek'tzelaxi, haka' yalni tzet tz'ib'nheb'ilkanoj. Yilal yek'tzenoj heb' ya' b'oj yik'al b'oj sunil anma ch'apnoj ehoj xol heb' ya'. ²⁸ Yilal snalaxojtij hunq'ahan tz'ayik tu' yinh stohb'al q'inal, kat yek'tzelaxoj. Sunil familia ch'ek'tzenoj hunq'ahan tz'ayik tu' yul sunil hej konhob', hej nimej konhob', yunhe mach b'aq'inh xhnahulnhe'toj heb' ya' judío hunq'ahan tz'ayik tu' b'oj yik'al.

²⁹ Lawitu' xtz'ib'nhenpaxayoj ya' reina Ester, skutz'in ya' Abihail b'oj ya' Mardoqueo judío hune'xa te' hum; kaw ay yip xuyuj te' yib'anhiløj q'inh Purim. ³⁰ Lawitu' xpujbalaxtoj te' hum tu' tet sunil heb' ya' judío ch'ehayoj yul 127 konhob' b'ay aykoj ya' Asuero reyal; xtz'ib'nhelaxtoj te', yuh yok aq'ank'ulal yinh yanma heb' ya' judío, kat yi'ni heb' ya' yaq'lob'al sk'ul. ³¹ Ayayoj sat te', ta yilal yek'tzen heb' ya' q'inh Purim yinh stz'ayikalil; yilal yek'tzen heb' ya' q'inh tu' b'oj yik'al, haka' xuh schejlax heb' ya' yuh ya' Mardoqueo judío b'oj ya' Ester. Aypaxayoj yib'anhiløj ayuno b'oj yet b'isk'ulal

yeh heb' ya'. ³²Ha' hune' schejb'anil ya' Ester tu' xkawxenkankoj, tzet chuh yek'tzelaxoj q'inh Purim. Xtz'ib'nhelaxkanayoj sunil hej tzetet tu' yul hune' te' hum.

X'alaxkoj smay ya' Mardoqueo yuh ya' rey Asuero

10 ¹Xq'anayoj ya' rey Asuero ch'en tohlab'al yinh sunil konhob' ayiktoj yalanh schejb'anil, b'oj yaq'b'ilxa hej konhob' ay sti' ha' mar. ²Xtz'ib'nhelaxkanayoj sat te' hum, b'ay ch'alaxayoj sunil hej tzetet ch'ek'toj yinh sq'inal konhob' Media b'oj Persia, hej nimejtaj tzetet xuh ya' rey ti' b'oj hej tzetet xuh ya' yinh ya' Mardoqueo yet xnimej hitzan-nhen ya', ya' Mardoqueo tu'. ³Skab' xukuj ya' Mardoqueo tu' yinh ya' rey Asuero. Kaw ocheb'ilkanoj ya' Mardoqueo judío tu' yuh heb' ya' yet konhob', kaw nimej yelapnojal xukuj ya' yul sat heb' ya', haxkam xa' ya' sq'inal yinh skonhob', yunhe yok aq'ank'ulal xol yik'al ya'.